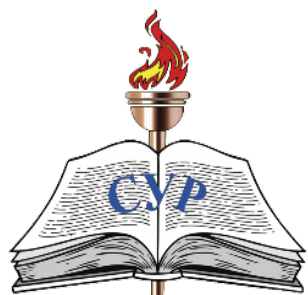

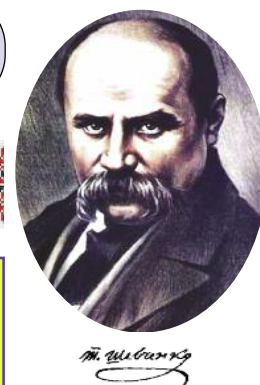
Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 7-8/ КВІТЕНЬ 2025 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОЇСТИНУ ВОСКРЕС!

Великдень – одне з найважливіших і найрадісніших християнських свят, що має як релігійне, так і культурне значення. Це свято символізує перемогу життя над смертю, оновлення природи та духовне очищення.

З релігійної точки зору Великдень – це свято Воскресіння Ісуса Христа, яке є центральною подією християнської віри. Українці, як православні, так і греко-католики, традиційно відзначають Великдень дотримуючись давніх звичаїв і традицій. Підготовка до свята розпочинається з Великого посту, який триває сорок днів і є часом покаяння, молитви та очищення душі.

Важливою частиною святкування є Великодня служба, яка відбувається у ніч із суботи на неділю. Під час богослужіння священники урочисто проголошують «Христос Воскрес!», а віряни відповідають «Воїстину Воскрес!». Цей момент є символом радості та надії на вічне життя.

Культурне значення Великодня в українців відображається у численних традиціях і обрядах. Наприклад, однією з найвідоміших є писанкарство – мистецтво розпису великодніх яєць, які є символом життя, відродження та сонця. Кожен регіон України має свої унікальні орнаменти та техніки створення писанок.

Дорогі друзі,

Великдень – це час для спілкування та роздумів про духовні цінності, це свято відродження і надії. Нехай світло Воскресіння Христового супроводжує усіх нас у нашій праці, надихаючи будувати разом більш справедливе та згуртоване суспільство.

Бажаю вам та вашим близьким здоров'я, мудрості та сповнення всіх задумів!
Щасливого Великодня!

МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ

Голова Союзу українців Румунії

Не менш важливою традицією є випікання паски – особливого святкового хліба, який освячується у церкві разом із іншими продуктами великоднього кошика, такими як крашанки, м'ясні страви, сир та солодощі. Вважається, що освячена їжа набуває благословення і захищає дім та родину від лиха.

Таким чином, Великдень для українців – це не лише релігійне свято, а й важлива частина національної культури, що об'єднує людей у спільному духовному переживанні та вшануванні багатовікових традицій.

Василь КАПТАРУ

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Ініційований Миколою-Мирославом Петрецьким закон набув чинності

Парламент Румунії ухвалив у п'ятницю, 14 березня, законодавчу пропозицію представника української меншини в Палаті депутатів Миколи-Мирослава Петрецького щодо боротьби з вживанням наркотиків. Згодом, закон, згідно з яким Національна рада з питань телерадіомовлення (СНА) організовуватиме інформаційні кампанії на телебаченні та по радіо для представлення, в тому числі мовами нацменшин, шкідливих наслідків вживання наркотиків, наркоторгівлі та торгівлі людьми, був підписаний в.о. Президента Румунії і набув чинності.

«Це законодавча перемога, яку я здобув завдяки наполегливій праці та рішучості, конкретний захід, завдяки якому румунська держава робить значний крок у боротьбі з цим явищем, що загрожує майбутньому нашої молоді», – наголосив Микола-Мирослав Петрецький.

Він нагадав, що зареєстрував цю ініціативу у вересні 2023 року, усвідомлюючи сувору реальність, з якою зіткнулася Румунія: вживання наркотиків досягло тривожного рівня, вік, у якому люди починають вживати наркотики, різко знизився і це явище поширюється з тривожною швидкістю. За три роки, що передували реєстрації проєкту, кількість людей, які звертаються за допомогою, щоб позбутися залежності, зросла на 25%, а драми, спричинені вживанням заборонених речовин, стають все більш поширеними. «Загублені молоді люди, зруйновані сім'ї, трагедії, подібні до тієї, що сталася у населеному пункті «2 Май», коли наркотики вбили невинних людей – це реалії, що вимагають рішучої відповіді і цей закон є такою відповіддю», – заявив представник українців у Палаті депутатів.

Зміна до Закону «Про телерадіомовлення» зобов'язує Національну раду з питань телерадіомовлення проводити інформаційні кампанії про шкідливі наслідки вживання наркотиків. Теле- і радіостанції будуть зобов'язані транслювати освітні ролики, націлені на усіх громадян, що попереджатимуть про ризики залежності та надаватимуть важливу інформацію про центри детоксикації та рішення для підтримки. Крім того, в місцях, де національні меншини становлять понад 10% населення, ці повідомлення поширюватимуться також мовами цих меншин, оскільки

Ініційований мною закон про боротьбу з вживанням наркотиків був прийнятий Парламентом Румунії і 14 березня був направлений Президенту для промульгації! Це законодавча перемога, якої ми досягли завдяки наполегливій праці та рішучості, конкретний захід, завдяки якому румунська держава робить рішучий крок у боротьбі з цим злом, що загрожує майбутньому нашої молоді.

ки повідомлення має доходити до кожного громадянина, незалежно від того, якою мовою він розмовляє.

Говорячи про складний законодавчий процес прийняття цього нормативно-правового акту, Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що він хотів би, щоб цей процес був коротшим. «Хоча він швидко і одностайно був прийнятий в Палаті депутатів, його прийняття затягнулося в Сенаті, палаті, яка мала розглянути його в останньому читанні, але, врешті-решт, і тут було досягнуто одностайності. Я вдячний членам і головам профільних парламентських комітетів за підтримку в проходженні законодавчих етапів, особливо за те, що вони внесли важливі доповнення з тим, щоб поширити положення цього нормативно-правового акту на торгівлю наркотиками і торгівлю людьми.»

Аби законодавча пропозиція отримала широкую підтримку, Микола-Мирослав Петрецький, як її єдиний ініціатор, залучив співавторів з усіх політичних партій, таким чином отримавши необхідну підтримку для перетворення законодавчої пропозиції на прийнятий закон. Він подякував усім своїм колегам у парламенті за підтримку.

Таким чином було створено реальний інструмент для профілактики, захисту та підвищення обізнаності щодо вживання наркотиків. Румунське суспільство більше не може залишатися пасивним перед обличчям цього явища, яке руйнує життя. Це законодавча перемога, але, перш за все, це перемога в ім'я безпеки і майбутнього наступних поколінь!

Зустріч з кандидатом у президенти від керівної коаліції Кріном Антонеску

Упонеділок, 7 квітня, у засіданні Парламентської групи національних меншин взяв участь кандидат на пост Президента Румунії від керівної коаліції Крін Антонеску. Зустріч відбулася в контексті протоколу про підтримку, підписаного раніше в правлячій коаліції і стала політичним жестом відповідальності та взаємної довіри між представниками етнічних спільнот та єдиним кандидатом на посаду Президента Румунії від коаліції проєвропейських політичних сил.

Присутність Кріна Антонеску на засіданні групи підтвердила його щирі прихильність до майбутнього Румунії, де кожна меншина користується повагою і до неї прислуховуються. Це був природний діалог, під час якого було виявлено те, чого ми всі прагнемо: збалансовану країну, очолювану гідною людиною, яка поважає демократичні інституції та цінності.

Це перший випадок, коли Група національних

меншин офіційно підтримує кандидата на президентських виборах і це стає природним, необхідним і неявним зобов'язанням для кожної національної меншини, представленій в румунському парламенті.

Микола-Мирослав Петрецький, як депутат та представник Союзу українців Румунії, підтвердив прихильність СУР до цього спільного проєкту та нагадав про важливий момент для української спільноти - Крін Антонеску був першим румунським посадовцем, який прийняв Євгена Чолія, президента Світового Конгресу Українців, під час його першого візиту до Румунії. Цей жест засвідчив його глибоку повагу до української ідентичності, підтримку демократичних цінностей та європейського шляху України.

«Я висловив своє переконання і повну впевненість у тому, що ми продовжимо працювати разом, пан Крін Антонеску як Президент Румунії, і я як представник української спільноти.

(Закінчення на 3 стор.)

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Микола-Мирослав Петрецький очолив Парламентську групу дружби з Україною

За пропозицією Парламентської групи національних меншин, у результаті голосування на спільному пленарному засіданні Палати депутатів і Сенату, у вівторок, 25 березня, Микола-Мирослав Петрецький був офіційно призначений головою Парламентської групи дружби з Україною.

«Дякую моїм колегам-парламентаріям за довіру, яку вони виявили, обравши мене на цю посаду. Це велика честь, але також і велика відповідальність, яку я сприймаю дуже серйозно і з усією відповідальністю».

Як голова Союзу українців Румунії та представник української меншини у Парламенті, я вважаю, що маю необхідний досвід, що дозволить мені гідно приймати нові виклики на цій позиції. Для мене це важлива можливість зміцнити відносини між Румунією та Україною шляхом відкритого діалогу, парламентської співпраці та взаємної підтримки.

Я й надалі залишатимуся постійним прихильником відкритих і конструктивних відносин між нашими країнами, просуватиму зміцнення двосторонніх відносин між Румунією та Україною, як робив це і дотепер, на всіх рівнях: парламентському, дипломатичному, культурному та освітньому.

У складному геополітичному контексті, коли Україна стикається з драматичними реаліями та серйозними викликами, важливо, щоб Румунія була присутнім, активним і помітним партнером у підтримці демократичного, європейського та суверенного шляху України. Я готовий з усією відповідальністю взяти на себе зобов'язання зробити усе можливе, щоб історичні, людські та стратегічні зв'язки залишалися міцними та спрямованими на майбутнє», – написав Микола-Мирослав Петрецький у своєму Facebook.

Голова СУР вважає, що в нинішньому неспокійному геополітичному контексті одним із атрибутів, який може підвищити зовнішню значимість Румунії, є її стратегічні двосторонні та багатосторонні партнерства. На його думку парламент Румунії має чудовий інструмент для дипломатичного співробітництва та зовнішніх зв'язків – групи дружби, який все ще недостатньо використовується.

З трибуни Палати депутатів Микола-Мирослав Петрецький, підкреслив, що нинішній зовнішній контекст змушує нас більше використовувати цей інструмент.

«Ми можемо побудувати більш витончені і довгострокові зовнішні партнерства, які гарантуватимуть міцну присутність Румунії у світі. Настав час максимально використати парламентську дипломатію для зміцнення ролі та позиції Румунії за кордоном. З цієї точки зору, групи дружби в румунському парламенті можуть знову стати інструментами підтримки для побудови відповідних партнерств», – сказав представник української спільноти у румунському парламенті.

Микола-Мирослав Петрецький також зазначив, що однією з таких груп дружби є група дружби з Україною. «Міцне партнерство стратегічного рівня з Україною відповідає потребам та інтересам

Румунії. Воно гармонійно доповнює чудові зовнішньополітичні інструменти, засновані на емблематичних стратегічних партнерствах, таких як відносини зі США, Великою Британією, Францією, Польщею та Туреччиною. Це збільшує регіональну значимість Румунії разом з особливим партнерством з Республікою Молдова і нашою сильною регіональною політикою в розширеному Чорноморському регіоні», – сказав депутат від Союзу українців Румунії.

На його думку, зміцнення відносин між Румунією та Україною має бути постійним пріоритетом, а довгостроковою метою має залишатися формування двосторонніх відносин стратегічного партнерства, максимально використовуючи інструменти парламентської співпраці. «Парламентська співпраця може бути зразком передової практики у створенні такого стратегічного партнерства», – вважає Микола-Мирослав Петрецький.

Депутат висловив намір відновити співпрацю з Депутатською групою Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків з Румунією, наголосивши на необхідності згуртувати представників центральних та місцевих органів державної влади, щоб вони могли долучитися до зусиль, спрямованих на підняття відносин до рівня стратегічного партнерства.

«Майбутнє Стратегічне партнерство між Румунією та Україною відкриє історичні можливості у двосторонніх відносинах, а також у зміцненні відносин між Румунією, Україною та Республікою Молдова і в перебудові архітектури безпеки в Чорноморському регіоні відповідно до інтересів Румунії. Майбутнє залежить від того, як ми будуватимемо узгоджені та надійні відповіді на зовнішні загрози. Парламент Румунії є частиною цієї відповіді», – підсумував Микола-Мирослав Петрецький.

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Ми працюватимемо разом заради підтримки України, заради збереження єдності нашої спільноти, яка, незважаючи на те, що є постійною мішенню російської пропаганди та гібридної війни кремлівських лабораторій, залишається найбільш згуртованою та представницькою національною меншиною. Під час зустрічі я також коротко представив роботу Союзу українців Румунії та наші зусилля протягом багатьох років. Особисто я був приємно вражений тим, як Крін Антонеску продемонстрував своє глибоке знання того, чим живуть громади в усіх регіонах країни, наші специфічні

виклики та потреби», – написав Микола-Мирослав Петрецький на своїй сторінці у Facebook.

«Я щиро подякував йому за діалог та участь, висловивши задоволення тим, що ми пропонуємо нашу підтримку кандидату в президенти, який розуміє роль національних меншин у функціональній демократії. Румунія була і залишається прикладом передового досвіду в Європі щодо захисту нацменшин і ця модель повинна бути збережена і зміцне-

на», – додав представник української спільноти в Палаті депутатів.

«Наша підтримка залишається твердою! Румунія потребує стабільності, чіткої євроатлантичної орієнтації та лідера, який розуміє складнощі румунського суспільства у всіх його нюансах і таким кандидатом є Крін Антонеску», – підсумував Микола-Мирослав Петрецький.

Зустріч з кандидатом у президенти від керівної коаліції Кріном Антонеску

Повітовий етап 31-ої Національної олімпіади з української мови та літератури

15 березня відбувся повітовий етап 31-ої Національної олімпіади з української мови та літератури, в якому взяли участь 334 учні 5-12 класів з повітів Ботошань, Караш-Северін, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава і Тіміш.

Найбільша кількість учасників у шкільній олімпіаді з української мови була у Марамуреському повіті, де компактно проживає значна частина українців Румунії. 128 учнів зібралися у Педагогічному ліцеї імені Тараса Шевченка в місті Сігету-Мармаціей, продемонструвавши високий рівень підготовки, достойно виконавши нелегкі завдання під наглядом 43 вчителів. На початку змагань із вітальними та мотиваційними словами до учнів-учасників та педагогів звернувся голова Марамуреської філії СУР Мирослав Микола Петрецький. Він подякував шкільній інспекторці української меншини Ані-Марії Ковач за організацію повітового етапу олімпіади та вручив букет квітів на знак подяки за її нелегку працю. Представники провду Марамуреської філії СУР привітали всіх учасників за їхні зусилля і за шану до української мови, культури та спадщини Шевченка, а також їхніх вчителів, які підтримують дітей на цьому шляху! Вони побажали успіхів українським школярам, які представлятимуть Марамуреський повіт на національному рівні! З понад сотні учасників, за результатами перевірки робіт, визначено 20 призерів за класами, які представлятимуть свій повіт на національному етапі, що відбудеться наприкінці квітня у Сучаві.

Рекордна кількість – 83 учасники, була зафіксована на цьогорічному повітовому етапі Олімпіади з української мови та літератури, що відбулася 15 березня в приміщенні Теоретичного ліцею ім. Юлії Гасдеу в Лугожі Тіміського повіту. У ній взяли участь учні середніх та старших класів восьмирічних шкіл у Штюці, Бетхаузені, Петроаса-Маре, Барні, Дарові, Музичної школи ім. Філарета Барбу і Теоретичного ліцею ім. Юлії Гасдеу в Лугожі. «Підтримка освіти рідною мовою сприяє не лише збереженню культурної ідентичності, але й доступу до знань в автентичний та глибокий спосіб. Як голова Тіміської філії СУР та шкільна інспекторка з української мови, я хочу привітати всіх учасників, наставників та організаторів за їхні зусилля. Такі змагання мають важливе значення для підготовки майбутніх інтелектуалів та лідерів української спільноти. Вони дають учням можливість покращити свої мовні навички, проявити свої творчі здібності та розвинути критичне мислення. Союз українців Румунії підтримує рідномовну освіту та інвестує в майбутнє молодих українців», – зазначила Марія Сабо Кондрей. Тіміський повіт на національному етапі олімпіади представлятимуть також 20 школярів.

На Сучавщині повітовий етап Олімпіади з української мови та літератури відбувся у Національному коледжі ім. Міхая Емінеску. У змаганні взяли участь 79 учнів з Сучавського повіту, а 20 найкращих знавців української мови, які продемонстрували свої ґрунтовні знання, пристрассть та любов до рідної мови представляти-

муть Сучавський повіт на національному рівні. Емоції учнів були напруженими, кожен з них прагнув продемонструвати свої вміння та отримати найкращі результати. За всіма цими досягненнями стоять постійні зусилля вчителів-наставників, які з великою самовіддачею та наполегливою працею готували учнів до цього важливого змагання.

Також 15 березня відбувся регіональний етап учнівської олімпіади з української мови та літератури у Міхейленській восьмирічній школі імені Марії Енеску Ботошанського повіту. У змаганні взяли участь 22 учні, з яких 5 візьмуть участь у фінальному етапі 31-ої Національної олімпіади з української мови та літератури. За підсумками аналогічного конкурсу в селі Мікула Сату-Марського повіту, з 6 учасників двоє школярів представлятимуть цей повіт наприкінці квітня у Сучаві.

Всього у національному етапі олімпіади візьмуть участь 67 учнів з різних громад Румунії. Організація цих та інших шкільних конкурсів має важливе значення для розвитку мовних навичок учнів, зміцнення культурної ідентичності та просування традиційних цінностей.

Союз українців Румунії всебічно підтримує освіту українською мовою, виступає головним партнером Міністерства освіти в проведенні цього змагання і традиційно відзначає учасників грошовими преміями та дипломами.

Василь КАПТАРУ

Румунсько-українсько-угорська співпраця для збереження культурної спадщини

Продовжується транскордонна співпраця між Румунією, Україною та Угорщиною заради сприяння збереженню культурної спадщини та сталому туризму.

Поєднуючи історичну спадщину з можливостями сучасного туризму, Асоціація міжгромадського розвитку повіту Сату-Маре реалізовує проєкт “CULT.ROUTE – Тематичний маршрут замками 2”, у співпраці з Департаментом інвестиційної політики, проєктів, міжнародних зв'язків, туризму та промоції міста Івано-Франківської міської ради (Україна), муніципалітетом Фехердьярмат (Угорщина) та містом Лівада в повіті Сату-Маре.

Проєктом передбачено:

- реставрацію дендрологічного парку довкола замку Вексей у Ліваді;
- відновлення даху мастку Тапай у Фехердьярматі;
- розширення тематичного маршруту замками шляхом придбання IT-обладнання для промоційних цілей;
- розробку інтегрованого вебсайту для підвищення видимості маршруту в транскордонному регіоні;
- організацію екскурсійного туру в місті Івано-Франківськ (Україна);
- обмін досвідом для представників культурної сфери;
- проведення транскордонного фестивалю замків у Ліваді;

культурної спадщини та підвищенню соціально-економічної стійкості залучених регіонів. Загальний бюджет проєкту становить 758 832,10 євро, з яких 682 948,89 євро фінансуються Європейським Союзом у межах Програми Interreg VI-A Next Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна.

Тривалість реалізації проєкту – 24 місяці, починаючи з 3 лютого 2025 року. Упродовж цього періоду ініціатива сприятиме покращенню доступу до історичних об'єктів, зміцненню транскордонної співпраці та збереженню культурної спадщини як невід'ємної та цінної частини майбутнього регіону.

У ході реалізації проєкту поціновувачі

Проєкт спрямований на зміцнення культурної співпраці шляхом розширення тематичного маршруту замками, який популяризує спільну культурну спадщину транскордонного регіону. Завдяки розширенню тематичного маршруту, створеного в межах попереднього проєкту SMAR.TOURISM, на два нові прикордонні регіони в межах Програмної території, ця ініціатива сприятиме економічному розвитку, соціальній інтеграції та впровадженню соціальних інновацій через культуру та сталий туризм.

лю замків у Ліваді;

- відзначення Днів європейської спадщини в Івано-Франківську.

Окрім розвитку туризму, проєкт принесе довгострокові переваги для місцевих громад завдяки створенню нових робочих місць у галузі культурного туризму, стимулюванню підприємницької діяльності та зміцненню транскордонного партнерства у сфері збереження спадщини.

Відновлення та популяризація історичних пам'яток сприятимуть зміцненню регіональної ідентичності, збереженню

культури, любителі історії та місцеві громади зможуть зануритися в унікальну спадщину цієї транскордонної ініціативи. Від відреставрованих історичних пам'яток до захопливих культурних подій – проєкт дає змогу на власному досвіді відчути багатство спадщини регіону. Запрошуємо всіх охочих стежити за його розвитком та долучатися до ключових заходів, зокрема до очікуваного Транскордонного фестивалю замків у Ліваді.

kuryer.if.ua

Діалог між поколіннями та згуртованість громади

Коли представники різних поколінь сідають за один стіл, народжується щось надзвичайно важливе – відвертий діалог, який дає сенс сьогоденню та майбутньому української спільноти. Саме це сталося 23 березня в Будинку культури “Іван Шмуляк” в с. Корнуцелі, де Караш-Северінська філія СУР об'єднала минуле і майбутнє української громади в рамках події «Історії з юнацтва – Зустріч представників старшого і молодшого поколінь українців».

З емоціями та гумором літні члени громади ділилися своїми спогадами, розповідаючи як вони розважалися в юні роки, як влаштовували вечірки, яким було українське весілля десятиліттями тому. Молодь, своєю чергою, розпитувала, слухала і, зрештою, виявила, що радощі, мрії та виклики підліткового віку не так вже й змінилися. Змінився лише декор!

Діалог швидко перетворився на місток, що з'єднує епохи, досвіди та світи. Кожен присутній відверто розповів свою історію, а найпроникливішими стали історії літніх українців про свої давні поневіряння та про те, що давало їм сили рухатися вперед.

«Це перший у своєму роді захід, коли молодь зустрічається віч-на-віч з представниками нашого старшого покоління і я можу сказати, що після подолання перших хвилин зрозумілих емоцій, захід пішов своїм ходом і виявився досить жвавим. Я вітаю організаторів за ідею та зустріч і впевнений, що їхній приклад підхоплять інші місцеві організації в Караш-Северінському повіті, адже такий діалог між поколіннями є безпрограшним для обох сторін. Молодь має можливість заявити про себе, а старші люди можуть показати, що вони теж колись були молодими, розповісти як вони долали реальні проблеми повсякдення, а також усвідомити, що і ті, й інші мають мрії», – зазначив голова Караш-Северінської філії СУР Даниель Басараба.

www.uur.ro

Адела ГРИГОРУК

Музика конвалій

Верхівки лісових дерев щедро розбризкували краплини сонця. Поволі прокидалося птаство. Мовби з несподіванки скрикнула синиця, а іволга радісно засміялася до золотисто-рожевого неба. Густі сутінки стікали стовбурами вниз і шукали собі сховку під темними кущами.

Неширока стежина несподівано вибігла на зелену галявину. Рясні перлини роси прозорозблискували на молодій траві, бо сонце вже встигло про-сочитися сюди крізь мереживо крон.

Обіч стежки, на відстані якихось двох-трьох кроків, очам відкрилася справжня дивовижа: тендітні конвалії, які білою плахтою густо вкрили зем-лю! Здавалося, що вони аж спинаються навшипиньки, щоб дотягнутися до золотавих ниток, які сонце теплою рукою натягнуло між небесною блакиттю і цим затишним лісовим куточком.

Ледь чути подзвонювання крихітних чашечок творило прекрасну мелодію вранішньої пори. Вона зачарувала навіть дятла, який до цього ділови-то постукував довгим дзьобом по стовбурові дуба. Він замовк,

цікавим оком зиркнув униз і почав услухатися в трепетні звуки невимовно ніжної музики конвалій.

Уранішня пора

Лише починає світати. Небо чисте-чисте, без найменшої хмаринки. Над вузькою стрічкою струмка, що в'юнється під лісом, ще дрімає туман. У таку пору навкруги безлюдно, вранішнє безмов'я не порушують ніякі звуки.

Обважніла від роси трава ніжно пригорнулася до землі й блищить великими срібними краплями. Повітря наповнене п'яним ароматом нічних квітів, які зі сходом

сонця зімкнуть свої крихітні чашечки й поринуть у сон до наступної ночі.

Ураз над усім цим затишшям пробігся легенький вітерець – і в ту ж мить у гніздах прокинулися пташки. Ще сонні, вони почали пробувати свої голоси. За першими нотками почулися другі, третій ось уже все довкола задзвеніло натхненим співом, радісною увертюрою перед народженням нового дня.

Святкування Т.Г. Шевченка українською громадою в Клуз-Напоці

Не журися, Україно,
Панно синьоока!
Твоя воля як той сокіл,
Літає високо.
Її турки не спалили,
Ляхи і татари...
Бог допоможе – розійдуться
І московські хмари!

Ці слова, що допомагають вистояти українцям зараз, належать Тарасу Шевченку (1814-1861) – видатному українському поету, прозаїку, драматургу, художнику, політичному і громадському діячеві, який все своє життя і творчість присвятив українському народу. Він не тільки описував і критикував свою сучасність, розповідав про героїчне минуле. Він ще й передбачав славне майбутнє і кликав за нього боротися. Тому його ім'я асоціюється в українців не тільки з минулим, але й з теперішнім та майбутнім. Його творчість продовжує впливати на українську культуру, політику та громадське життя. Його афоризми й раніше надихали, а тепер, в тяжкий час війни та випробувань, вони вселяють надію та віру в неминуче квітуче завтра для України і всіх, хто живе на її

землі. Тому українці звідусіль так свято відносяться до його спадщини, продовжують згадувати, цитувати та святкувати свого найкращого романтика та вічного Кобзаря.

«У Румунії упродовж березня понад 20 тисяч українців відзначають день народження Тараса Григоровича Шевченка. У Клузі це вже 14 рік поспіль (з 2011 року),

коли в нас проходить захід, присвячений Кобзарю», – такими словами голова Клузької філії Союзу українців Румунії 15 березня відкрив подію «211 років від народження Тараса Григоровича Шевченка». Він зазначив, що захід організовано відділом україн-

ської мови та літератури Клузького університету імені Бабеш-Бояї у партнерстві та за фінансової підтримки СУР.

Після прослуховування національних гімнів Румунії та України, з першою роботою «Біографічний нарис Тараса Г. Шевченка» виступила румунською студентка третього курсу відділу українська-російська мови Ребека Барбу. Вона розповіла про дитячі та юнацькі роки майбутнього поета, про шлях до звільнення з кріпацтва, а тому і таке велике значення, яке протягом всього життя надавав Тарас Григорович незалежності та волі. Перейшовши до творчого здобутку, дівчина підкреслила: «Поетичні твори Шевченка сильно вразили українське суспільство. Критики та прості співвітчизники визнали його геніальність. Зате дехто з російської інтелігенції зневажливо ставився до поетичної творчості Шевченка лише тому, що вона була написана українською – мовою мужиків».

(Продовження на 10 стор.)

Ольга СЕНИШИН

Виклики адаптації: як українські діти інтегруються в румунські школи

Станом на січень 2025 року понад 355 тисяч українських дітей поєднують навчання у двох школах – дистанційно в українській та очно в закордонній. Про це повідомили в Міністерстві освіти і науки України у відповідь на запит медіа «Нова українська школа».

Аби допомогти дітям адаптуватися, благодійна організація JRS Romania відкрила в Бухаресті спеціальний клас, де дітей готують до навчання в румунських школах, зберігаючи зв'язок з українською програмою. Для багатьох родин це стало не лише підтримкою, а й шансом зберегти освітній міст між двома країнами.

«Батьки ще не всі вирішили, чи будуть вони тут жити та інтегруватися в румунське суспільство, чи все ж таки повернуться в Україну. Тому для того, щоб підготувати дітей і до української, і до румунської школи, якщо вони будуть інтегруватися, ми відкрили цей клас», – розповіла вчителька румунської мови JRS Romania Олена Орлова, більш відома за творчим псевдонімом Леора.

Вона пригадує, як складно було її доньці Соні через мовний бар'єр і відсутність належної підготовки, коли вони евакуювалися до Румунії у 2022 році. Тоді, навчаючись у другому класі, Соня паралельно відвідувала дві школи: онлайн-уроки в українській та була слухачкою в румунській. Проте, за словами Леори, такий формат навчання в румунській школі не дав суттєвого результату. «Тому наступного року, коли в українській онлайн-школі вона пішла до третього класу, в румунській школі нам сказали: «Якщо ви хочете й надалі бути слухачкою в третьому класі, будь ласка, можете продовжувати. Але якщо ви прагнете здобувати європейську освіту та стати повноцінною ученицею, то маєте йти в перший клас і з нуля починати вивчати румунську мову.»

Леора розповідає, що для неї та її донь-

Photo: JRS Romania

ки це було справжнім стресом: «Соня відчувала сором, бо їй було майже дев'ять років, і їй довелося починати з першого класу».

Вчителька зазначає, що головною причиною труднощів українських дітей в адаптації до іноземних шкіл і садочків є мовний бар'єр. «Діти, які тільки приходять до нас або починають навчання в румунських школах, стикаються з великими труднощами. Їм надзвичайно складно зрозуміти завдання, адже для виконання навіть елементарних математичних дій потрібно чітко зрозуміти, що саме потрібно робити з цифрами: чи їх скласти, множити чи ділити. Потрібно правильно прочитати та зрозуміти завдання, а якщо діти не володіють румунською мовою і не знають необхідних слів, вони не розуміють, що саме їм потрібно робити, і, звісно, не можуть виконати завдання».

Щоб допомогти школярам, JRS Romania в Бухаресті відкрила ще один спеціальний навчальний простір, каже Олена Орлова. Тут діти можуть отримати

допомогу з домашніми завданнями, а також збагатити свій лексичний запас необхідними румунськими словами. «У нас є програма «After school» в JRS, до якої залучені діти віком від 7 до 14 років. Це означає, що діти, які навчаються в румунській школі або за українською онлайн-програмою, приходять до нас для виконання домашніх завдань з допомогою вчителя. Якщо їм потрібна допомога з румунської мови, я надаю таку підтримку. Також у нас є викладачі з математики та англійської мови, які допомагають дітям з завданнями як за українською, так і за румунською освітніми програмами.»

Пані Олена зазначає, що в еміграції дітям вкрай важливо не лише освоювати нову мову, але й спілкуватися у звичному середовищі – українською мовою з однолітками. «Коли ми запитували дітей, що саме їм цікаво на наших заняттях в JRS, вони відповідали: «Тут є багато друзів». Тобто, в першу чергу діти сюди приходять не заради навчання, а щоб поспілкуватися зі своїми друзями рідною мовою, поділитися враженнями, емоціями, пограти. А вже потім – навчатися, дізнаватися щось нове. Важливо, що у них є така можливість: спілкуватися у колі друзів, однолітків та знайомих рідною і звичною для них мовою.»

У батьків часто виникає багато запитань щодо запису дитини до школи. Тому, якщо вони хочуть влаштувати дитину в румунську школу, благодійна організація JRS Romania допомагає подати заявку до інспекторату Бухареста для її прийому та відповідає на всі нагальні питання.

Матеріал створений за участю CFI, Agence française de développement médias, як частина Hub Bucharest Project за підтримки Міністерства закордонних справ Франції.

Аліна ОКОЛОТ

Photo: JRS Romania

Писанкарство у селі Палтіну Сучавського повіту

Традиційно напередодні Великодня українці прикрашають дім, готують різноманітні страви, випікають запашні паски та розписують гарні писанки та крашанки. Писанкарством займаються переважно жінки, які у Великий четвер перед Великоднем розписують яйця відповідно до

своїх мистецьких здібностей, використовуючи стародавню техніку за допомогою воску.

Традицію писанкарства зберігають з давніх давен й українці-гуцули з села Палтіну Суавського повіту, які розписують яйця не тільки перед Великоднем, а протягом всього року, оскільки для багатьох з них це спосіб заробити на життя. Вони їх продають на різних виставках та ярмарках, а також туристам, які відвідують гуцульські села Сучавського повіту. Також у Палтіну стало традицією проводити з нагоди Великодніх свят конкурси писанкарства та фестивалі великодніх звичаїв та обрядів.

Гуцули завжди приділяли особливу увагу розпису писанкам, які є символом українського мистецтва. Гуцульські писанкарки зі всією душею й любов'ю ставляться до цього мистецтва, пишуть писанки, але й передають свої безцінні знання й уміння дітям, зберігаючи давні традиції. У селі Палтіну майже у кожній домівці вміють робити гарні писанки.

(Закінчення на 9 стор.)

Христина ШТИРБЕЦЬ

Всесвітня служба Радіо Румунія

Фото: Константіна БУРСУК

Тарас Шевченко в серцях українців Румунії

З 22 березня по 12 квітня 2025 року Центр культури і мистецтва Тіміського повіту організував 18-й Фестиваль-конкурс «Скрина з приданим». Цим самим Тіміський повіт привернув увагу громадськості до живої, чутливої та дорогоцінної культурної спадщини.

Танцюристи, вокальні солісти та інструменталісти, фольклорні колективи, гурти та ансамблі, колекціонери народного мистецтва, ремісники тощо були запрошені постати перед журі з семи регіональних центрів у двох категоріях конкурсу «Лауреати» та «Скарб Тіміського краю». Вправним господарям запропонували продемонструвати свої вміння та спадщину, що передається з покоління в покоління, у конкурсі неперевершеної місцевої гастрономії.

В останні вихідні березня за головний приз фестивалю – конкурсу «Скрина з приданим»! змагалися представники 21 населеного пункту Тіміського повіту, в тому числі тих, в яких компактно проживають українці. Другий етап найграндіознішого культурного заходу за відновлення та відродження місцевої традиційної культури включав два концерти тривалістю понад 6 годин, за участі кількох десятків художніх колективів традиційної музики та танців, вокальних та інструментальних солістів, понад 15 виставок традиційної гастрономії, майже 10 виставок етнографії, народного мистецтва та ремесел.

Малі Ремети на сцені фестивалю представив інструментальний ансамбль «Банатські гуцули» – Микола Грінь (флейта Пана), Наталя Філімон (скрипка) та Лука Сарлі (скрипка), котрі майстерно забезпечили акомпанемент учасникам конкурсу у розділі «Гра на інструменті».

Громада з Джармати також вразила публіку українськими танцями. Ансамбль «Банатські синзієни», що складається з десяти молодих пар, приніс на сцену вражаючий позитив традиційного українського танцю, вишукано скоординований хореографією Веронікою Креттен. Автентичні костюми та енергія Гопака зачарували глядачів, знову ж таки у супроводі ансамблю «Банатські гуцули».

Окрім музикантів і танцюристів, місцеві організації СУР у Джарматі та Малі Ремети також були задіяні в програмі заходу, активно підтримуючи ці виняткові моменти. Тіміська філія Союзу українців Румунії продовжує демонструвати, що традиції живі, а національна ідентичність зберігається з гідністю, залученістю та пристрастю, як на сцені, так і в серцях тих, хто ними живе.

Писанкарство у селі Палтіну Сучавського повіту

(Продовження з 8 стор.)

foto: Constantina Bursuc

Писанкарки беруть участь у ярмарках народної творчості не лише у Румунії, але і закордоном – у Парижі, Берліні, Гамбурзі тощо. Їх імена знаходяться у каталогах європейських писанкарів та використовуються у канадійських рекламах. Роботи гуцульських писанкарів експоновані також в монастирях, музеях та церквах.

Писанка це найбільш витончений витвір народу, який чарує дивовижною, незвичайною красою. Вона є символом весни, сонця, повернення природи до життя. Гуцульську писанку знає весь світ. Про техніку розпису писанок, чудовий колорит, про широку гаму зображених мотивів, символіку, а також про традиції та обряди пов'язані з ними розповідає вчителька української мови села Палтіну Сучавського повіту Константіна Бурсук: «Упродовж століть звичай розписувати курячі, качачі, гусячі яйця переріс у чудове народне мистецтво. Із писанкою на Великдень пов'язують сподівання на краще життя, добробут, силу та здоров'я. Мистецтво писати писанки приходить від серця, від душі та Бога. Гуцульські дівчата на Великдень дарують парубкам біля церкви найкращі писанки, віруючи у кращу долю.

У писанці закладена магія наших жінок, яка приносить здоров'я, довголіття, силу, щастя та багатство. Ще у давні часи у нашому селі Палтіну перед Великодніми святами, жінки намагалися придбати якомога більше яєць, з якими йшли до писан-

карки. У минулому писанкарки намагалися розписувати яйця до сходу сонця. Мотиви, елементи розпису пов'язані із життям, побутом, звичаєм та фольклором гуцулів. Назва писанки походить від писати, тобто прикрашувати орнаментом».

Константіна Бурсук розповідає, що писанки розписують різними фарбами, а основними кольорами є: червоний, жовтий, зелений, синій. «Для розмальовування писанок у давнину вживали фарби рослинного походження, наприклад жовту фарбу виварювали із кори дикої яблуні, зелену фарбу робили із луски молодого соняшника, темний колір – із дубової кори, фіолетовий – з кори чорної вільхи. Існувало таке повір'я, що борони Боже, аби хтось увійшов до хати, коли розписували писанки. Газдиня відразу шепотіла: “Сіль тобі в очах, кремій у зубах. Як не шкодить земля воскові, так щоби не пошкодили твої очі моїм писанкам”».

Гуцули зберегли давню воскову техніку розпису яєць, – каже Константіна Бурсук: «Техніка розпису писанок – воскова. Контури орнаментальних мотивів наносяться на яйця розтопленим воском за допомогою писачка або кірки (як кажуть гуцулки). У минулому варили яйця, а тепер вибирають жовток і білок, а потім промивають дуже добре яйце водою та оцтом, витирають його і малюють контур воском. Яйця, потім опускають у різні фарби, спочатку у світлі кольори, а потім в темніші. Спочатку на

біле яйце наносять мотиви, після чого його опускають, наприклад, у жовту фарбу, робиться інший мотив по жовтій фарбі і яйце опускається у червоний колір, робиться інший мотив на червоному кольорі і наприкінці на чорному. Зрештою яйця розігрівають, поки віск не розтопиться, який обережно стирається хусткою або білим полотном».

Розпис яєць у гуцулів характеризується багатством рослинних і тваринних мотивів, геометричних орнаментів, а останнім часом і християнських символів. Використовують вони різні кольори, які мають свою символіку, – розповіла Константіна Бурсук: «Усі ці мотиви у природі мають свої назви: клинці, 40 клинців є геометричні, далі дубовий лист, баранячі роги, колосок, баранці, олені, коні, птахи – це небесні посланці. Вживаються теплі кольори жовтий, помаранчевий, червоний. Символіка кольору писанок у нашому селі мала і має велике значення, темний колір це символ святої землі, червоний символізує життя – вогонь небесний, це символ сили, здоров'я, любові, білий колір символізує чистоту, жовтий колір це достаток, колір сонця, а зелений колір символізує весну».

Святкування Т.Г. Шевченка українською громадою в Клуз-Напоці

(Закінчення. Продовження з 6 стор.)

Доповідка також не обійшла стороною участь митця у Кирило-Мефодієвському братстві, до якого Шевченка запросив професор Костомаров. Участь у цьому товаристві, яке серед іншого ставило за мету скасування кріпацтва та відновлення прав українського народу, а також ряд віршів, що закликали до збройного здобуття прав і свобод та жорстко критикували царя, стали причиною 10 річного заслання Шевченка у солдати. Та навіть там митець продовжував творити – писав вірші, поеми та повісті, створював малюнки та гравюри. *«Шевченко-художник не менш важливий ніж Шевченко-поет, просто ця сторона його діяльності не отримала достатньої уваги з боку критиків»*, – звернула увагу студентка наприкінці своєї доповіді.

Документальна стрічка про Т.Г. Шевченка із серії «Обличчя української історії» ще раз нагадала присутнім головні етапи в житті і творчості великого поета, наголосила на тій шані, яку українці мають до цього народного співця, якого ми також вважаємо національним символом, великим сином України та її пророком. Було підкреслено: *«Сьогодні ім'ям геніальної людини, яка багатьма українцями визнається духовним батьком нації, названо безліч площ і вулиць, парків і театрів, вищих учбових закладів по всій Україні та за кордоном.»*

«До 185-ї річниці від першого видання «Кобзаря» була тема другої доповіді, яку зачитав доцент філологічних наук Іван Гербіл. Ще на початку доповідач зазначив: *«Поезія Кобзаря піднесена, сповнена вірою, синівською любов'ю до своєї Батьківщини. Уся його творчість присвячена свободі й розвитку українського народу, які можливі лише у „своїй хаті” – власній національній державі, де – „своя правда, і сила, і воля”.*» Особливо детально було описано зміст, склад і технічні елементи першого з чотирьох видань «Кобзаря», яке *«навіть урізане царською цензурою, — подія вели-*

чезного літературного і національного значення.» Викладач також призвернув увагу на те, що *«після видання цієї збірки й самого Тараса Шевченка почали називати кобзарем.»* Не менш цікавою була інформація про вишитий Кобзар, презентація якого відбулася 9 жовтня 2013 року в Острозькій академії і якого *«присвятили 200 річниці від дня народження генія українського народу.»* Така креативна робота майстринь з Рівного «літераторки Олени Медведієвої та дизайнерки Анни Тимошок, які створили унікальну книгу — вишили усі твори Шевченка з першого Кобзаря 1840 року» привертає увагу до його спадщини, як і до українських традицій загалом, а також є оригінальним способом популяризації творчості Шевченка. У підсумку Іван Гербіл наголосив: *«Шевченко вивів українську культуру на вищий щабель розвитку, сміливо підкреслюючи її національну самобутність. ... Уже перша його книжка “Кобзар” (1840) засвідчила воскресіння нації у драматичний період національної історії.»*

Організатори потурбувалися і про творчу складову заходу, присвячену нашому народному співцеві. До вже традиційного прослуховування записів відомих артистів, які виконують пісні на слова Шевченка, додалися й виступи представників місцевої української громади. Спочатку студентки Тетяна Фіріщак та Анастасія Федурян продекламували два вірші Шевченка. Потім виступили обдаровані учасниці творчого клубу українців у Клузі під керівництвом Юлії Скальської. Першим сольним номером було виконання Анастасією Шовтюк пісні «Садок вишневий коло хати», який автор написав, перебуваючи у засланні. *«Тут Шевченко згадує про природу рідного краю і я думаю багатьом українцям, які тут присутні, зміст цих віршів дуже зрозумілий, бо і ми сумуємо за рідною домівкою,»* – зауважила пані Скальська. Не менш відомою є пісня «Думи», яку заспівала Станіслава Іванова. Далі на віолончелі Анастасія Конопацька виконала «Елегію пам'яті Тараса Шевченка» на музику Миколи Лисенка.

Окремим артистичним блоком став виступ квартету «Мальви» під керівництвом Наталії Грищенко. Він складався із пісень, віршів та інформаційної частини «Т.Г. Шевченко – погляд сучасника», в якій йшлося про життя і досягнення поета з точки зору сьогоденного покоління. *«Із кріпаків став зіркою аристократичних салонів, душа компанії, людина, яка знала собі ціну і свободі»*, – було виділено серед іншого. Глибше відчутти силу і красу Шевченкового слова, актуальність його думок, допомогли вірші та уривки з поем, які окрім Наталії Грищенко зачитали Тетяна Захарова, Любов Крюковенко, Ірина Щур та Станіслава Іванова.

У виконанні квартету прозвучали пісня «По діброві вітер веє» та неофіційний гімн українського народу, один із найвідоміших і найулюбленіших творів на слова Тараса Шевченка «Рече та стогне Дніпр широкий». Його виконували стоячи в знак пошани до пісні та в знак пошани до всього поетичного здобутку Кобзаря, бо *«Шевченкові вірші – не музейні експонати. Вони – зброя. Вони – ліки. Вони – голос, який кличе до свободи.»*

РУМУНСЬКА ПОЕЗІЯ У ВІДТВОРЕННІ ВІКТОРА БАРАНОВА

(Закінчення. Поч. у 3-4 н-рі)

Румунська поезія ХХ ст. чітко розмежовується на два періоди – 1918-1944 (poezia interbelică) та поезія 1944-1989 рр., коли при владі в Румунії перебувала компартійна диктатура. Період між двома світовими війнами, що почався 1 грудня 1918 р., коли відбулася справдічна мрія румунського народу – воз'єднання Трансильванії з Румунією та об'єднання всіх румунських земель у єдину національну державу – ознаменований для поезії творчими шуканнями нових форм, багатством модерністичних течій. Їхній уособленням може виступати ліричне слово Лучіана Благі (Lucian Blaga, 1895-1961), творчість якого розквітла саме в 1920-1930-х рр. Пантеїзм Благі, утвердження зв'язку людини з природою, оспівування творчого начала – це заперечення бездуховності людини буремного ХХ ст. Романтично піднесене «оприроднення» Благі протистоять філістерству, уніфікованості й усередненості, які несуть із собою міщанське буття і мислення: збірки «Poemele luminii» («Вірші світла», 1919), «Pașii profetului» («Кроки пророка», 1921), «În marea trecere» («Великий перехід», 1924), «Lauda somnului» («Хвала сну», 1929), «La cumpăna apelor» («На водо розділі», 1933), «La curțile dorului» («На дворі туги», 1938), «Nebănuitele trepte» («Непротовані ступені», 1942) та ін. Поезія Лучіана Благі надихала Віктора Баранова, тому він охоче й чимало перекладав Благі українською мовою.

Після подій 1944-1947 рр., коли Румунія остаточно до грудня 1989 р. опинилася під владою комуністичної диктатури Георгіу-Дежа та Ніколає Чаушеску, на перше місце висувається (з усіма обмеженнями) філософська поезія, що осмислювала гуманістичну і творчу природу людини, епіку самого життя, злободенні проблеми епохи (особливо за ліберального періоду правління Чаушеску з 1965 до орієнтовно 1971-1974 рр.). Нова ідейна основа, нове світовідчуття і такий життєвий матеріал, якого в історії румунського народу ще не було, – ось головне в цій поезії. На першому плані в ній соціальна суть явищ, ідеологічна позиція, політична оцінка, часто вульгаризована. Підпорядкувавши себе цим критеріям, поезія часто виглядає декларативною, декламаційною, лозунговою (особливо в 1950-першій половині 1960-х рр. та у другій половині 1970-1980-х рр.; на 1964-1974 припадає своєрідна «румунська відлига»). Приписи «соціалістичного реалізму» певною мірою знайшли відображення в ліриці Віктора Тулбуре (Victor Tulbure, 1925-1997), який, однак, цікавий нам, українцям, передусім тим, що переклав румунською мовою всі поезії Тараса Шевченка, неодноразово бував в Україні, написав кілька віршів-присвят українським письменникам, що важливо в цьому «аркодужному перевисанні між народів». Саме таку, справжню, а не пролеткультівську поезію Віктора Тулбуре і перекладав Віктор Баранов. Адже і в цей період 1950-1960-х рр. румунська поезія самозабутньо служила завданню, поставленому самим часом, а справою суспільної ваги стала перекладацька діяльність, бо вона проклала мости широкого й активного спілкування між

народами. Чи не найвідоміший із румунських поетів ХХ ст. – Тудор Аргезі (Tudor Arghezi, 1880-1967), він досяг оригінальної виразності у своїх віршах, що близькі до новітніх літературних течій, але органічно пов'язані з плодотворним ґрунтом національного життя румунського народу. Аргезі почав публікуватися ще в шістнадцятирічному віці, хоча перша його збірка «Добірні слова» («Cuvinte potrivite») з'явилася аж 1927 р., коли поетові було вже 47 років. Проте складна духовна криза змусила його несподівано відмо-

витися від літератури й протягом кількох років шукати інший шлях у житті – на деякий час він навіть перебуває в монастирі (спершу – в православному, потім – у католицькому), згодом багато місяців ходить пішки дорогами Європи. Розчарувавшись в офіційній церкві та її догмах, Аргезі сповідував своєрідне примітивне християнство й усе життя в багатьох своїх творах (передусім це «Псалми») він вів суперечку з офіційною релігією. Як і кожний справжній поет, Тудор Аргезі (псевдонім Йона Теодореску) володів магічним даром утілювати свої почуття й думки у вірші дивної краси й водночас із глибокою соціально-політичною злободенністю, адже твір, який не пече і не гріє, не може бути сприйнятий читачем, стати справжнім знаменним явищем у житті народу. Боротьбу людства проти фашизму Аргезі оспівав у поезії «За діло!» (Віктор Баранов її і переклав), написаній 1945 р., де в узагальненому образі героя румунських народних казок Фет-Фрумуса втілено риси волелюбних людей, які не могли змиритися з порядками, встановленими «рогатою п'ятою». 1955 року в Аргезі з'являється цикл «1907», присвячений селянському повстанню, а 1956 року побачила світ (очевидно, на вимогу партійних функціонерів) лірико-філософська поема Аргезі «Cîntare omului» («Пісня людині»), у якій розгортається яскрава картина еволюції людства від перших кроків у пізнанні всесвіту аж до усвідомлення своєї сили й ролі в епоху завоювання космосу. Відзначимо, що найбільше українською мовою лірику Тудора Аргезі перекладав

видатний український поет-пісняр буковинського походження Михайло Ткач (1932-2007), який упродовж останніх семи років свого земного життя очолював згадуване товариство «Україна-Румунія», Віце-президентом якого був Віктор Баранов.

Румунська поезія ХХ ст. знала і своє «шістдесятництво», яке розвинулося внаслідок певного послаблення «партійних постулатів» у румунському «соціалізмі» 1964-1971 рр. за доби раннього Ніколає Чаушеску (1965-1989), коли дебютували такі блискучі майстри як Нікіта Стенеску (Nichita Stănescu, 1933-1983), Марін Сореску (Marin Sorescu, 1936-1996), Ангел Думбравяну (Anghel Dumbrăveanu, 1933-2013), Ана Бландіана (Ana Blandiana, н. 1942 р.), Йон Александру (Ion Alexandru, 1941-2000), Александру Міран (Alexandru Miran, н. 1926 р.), Думітру М. Йон (Dumitru M. Ion, н. 1948 р.), Мірча Дінеску (Mircea Dinescu, н. 1950 р.; саме Мірча Дінеску проголосив 22 грудня 1989 р. про втечу Чаушеску й перемогу Грудневої революції 1989 р.) та ін. Лірику румунських шістдесятників українською мовою перекладали вже Петро Марусик та Мойсей Фішбейн, Софія Майданська і Тамара Севернюк, Віталій Колодій та Ольга Страшенко, Володимир Поята та Дмитро Чистяк. Перу Віктора Баранова належать переклади з Ани Бландіани та Нікіти Стенеску, Александру Мірана та Думітру М. Йона; особливо значний перекладацький доробок у Віктора Баранова з Ангела Думбравяну. Бурхливий вступ в літературне життя нового покоління поетів гостро заострило деякі аспекти природного діалектичного розвитку румунської поезії, повернувши її до широкого діапазону почуттів і переживань, що складали психологічний та етичний світ сучасної людини. Після 22 грудня 1989 року, коли було повалено владу Ніколає Чаушеску, румунська поезія отримала можливість розвиватися незалежно від змін суспільно-економічних формаций, кожен справжній поет створює свій власний неповторний світ, який він наважується представити перед очима сучасників в усьому розмаїтті.

В Україні вже існували видання румунської поезії, окремими виданнями виходили вірші Емінеску (1952; 1974; 1989; 2000 та ін., Аргезі (1980), численні хрестоматії, одну з яких 2002 р. підготував й опублікував автор цієї статті. А подача перекладів із румунської поезії незабутнього Віктора Баранова стане у пригоді як майбутнім фахівцям з румуністики, так і всім, хто зацікавлений з румунським поетичним словом, яке так співзвучне з українським, буде даниною пам'яті видатного українського поета, прозаїка, літературного критика та публіциста, а також перекладача з румунської незабутнього Віктора Баранова.

Сергій ЛУЧКАНИН,

доктор філологічних наук,
доцент, професор кафедри загального
мовознавства, класичної філології та
неоелліністики Навчально-наукового
інституту філології всього національного
університету імені Тараса Шевченка

«Я у рідній мові наче в зоряниці»

Так називався районний молодіжний конкурс поезії імені Б.Радиша-Маринюка, фінальний етап якого відбувся 21 березня 2025 року, у Всесвітній день поезії, у світлиці Косівської центральної міської бібліотеки.

Задум конкурсу Мирослава Радиша – сина відомого українського поета та прозаїка, члена Співки письменників України Богдана Радиша-Маринюка, підтриманий міською та районною радами, провідними письменниками Косівщини, сім'єю Богдана Радиша-Маринюка, яка здійснила всі призові заохочення.

Літературний конкурс мав на меті реалізацію творчих здібностей обдарованих особистостей, збереження та популяризацію кращих культурних надбань нашого народу.

Він проходив у два етапи у номінаціях «Авторська поезія», «Авторська проза», в ньому взяли участь молоді автори віком від 12 до 25 років за категоріями: «Діти» (12-15 років); «Юнацтво» (16-19 років); «Дорослі» (20-25 років). Конкурсанти подавали на розгляд компетентного журі свої авторські, раніше не публіковані, оригінальні твори. До фінального етапу журі відібрало одинадцять молодих авторів, твори яких найбільше вразили своєю глибиною, художнім рівнем та актуальністю теми.

Василь Шкурган – член Національної спілки письменників України, голова Косівського осередку НСПУ, відкриваючи творчий захід, представив аудиторії членів журі – експертів письменницької майстерності, які не тільки слухали творче слово, але й були готові підтримати молоде покоління, порадижити та допомогти на нелегкій стежі, серед яких: Аделя Григорук – літературознавиця, членкиня НСПУ, НСЖУ та НСКУ, Василь Гостюк – поет-пісняр, Ігор Маковійчук – поет, дипломант міжнародних конкурсів, читець і актор, Роман Печижак – начальник відділу культури та туризму Косівської територіальної громади, Мирослав Радиш – заслужений художник України, викладач Косівського інституту ПДМ.

Голова журі – Аделя Григорук звернулася до учасників конкурсу з такими словами: «Приємно у цей день, коли всі говорять, дихають поезією, відчують в глибині душі хвилюючі метафори, бачитися з вами, адже ви – надія нашої української літератури. Літературний конкурс носить ім'я видатного українського поета, класика української літератури Богдана Ілліча Радиша-Ма-

конкурсантам дають можливість прочитати вірші, малі прозові твори, щоб підтвердити свою майстерність.

Присутні разом із журі уважно слухали молодь, яка зворушила всіх, викликала шквал аплодисментів кожним прочитаним твором, в яких – справжня мозаїка думок, індивідуального голосу, емоцій, дихання та настроїв автора. У своєму виступі голова районної ради Ганна Думітрак зазначила: «Вразило те, як у маленьких серцях вміщується велика любов до мови, краю, природи, України. Все це – гени, гени української нації, українського духу, який ніким і нічим не зломити. Дякую вам, бо ви в сьогоднішній час, час коли стогне Україна, даєте надію, віру в Перемогу, бо ви, наше молоде покоління – цвіт нації».

Фінальний етап конкурсу пройшов цікаво й захопливо, він нікого не залишив байдужим і припав до душі кожному слухачеві, бо тут лунала поезія та проза з глибини душі й серця учнівської та студентської молоді краю.

«Дякуємо вам і вітаємо з успішною перемогою. Ваші роботи індивідуальні, різноманітні, але їх об'єднують теми, що хвилюють усіх: соціальні проблеми, війна з російським окупантом, доля України, Перемога України, жертви, покладені на оltар Перемоги в цій війні. Ваша щирість та чистота погляду на світ, любов до свого краю, до України, віра в Перемогу дали змогу побачити, чим живе молоде покоління, що воно відчуває, і говорить про те, що наші учасники конкурсу ростуть свідомими українцями», – такими словами підсумувала конкурс Аделя Григорук, голова журі.

Заслужені нагороди переможцям вручили Василь Жмендак – голова Косівської районної військової адміністрації та Ганна Думітрак – голова районної ради.

«Дякую учнівській молоді та студентству за любов до поетичного слова, до рідної мови, небайдужість до викликів сьогодення. Продовжуйте навчатися, творити та торувати нелегкий шлях письменництва. Радий усвідомлювати, що в Україні підрастає покоління свідомих людей», – зазначив у своєму вітальному слові керівник району Василь Жмендак.

Із вітальними словами до молодих авторів також звернулися Мирослав Радиш, Василь Шкурган, Роман Печижак, Уляна Книш, побажавши конкурсантам розвиватися, ділитися у слові багатогранністю своєї душі, з любов'ю у серці рідною мовою писати поетичні рядки, славити своєю творчістю рідний край та Україну, і запросили взяти участь у Конкурсі ім. Б. Радиша-Маринюка, який буде проводитися і в наступному, 2026-му, році.

Марія ПОРОХ,
членкиня Клубу інтелігенції
ім. І.Пелипейка та РО «Просвіта».
Світлини авторки.

Фіналісти молодіжного конкурсу поезії

Журі Конкурсу. Зліва направо: Василь Гостюк, Василь Шкурган, Аделя Григорук (голова журі), Ігор Маковійчук, Мирослав Радиш, Роман Печижак.

ринюка, який зробив надзвичайно вагомий внесок у розвиток сучасного мистецтва слова, поезії і прози зокрема. Він представив різноманітні жанри у своїй творчості. Коли ви ближче ознайомитеся із творчістю Богдана Ілліча, то пізнаєте людину, яка трудилася і творила майже 70 років на ниві української літератури, здобувши собі визначне ім'я та шану і похвалу в читачів».

І ось наступає найбільш хвилююча мить:

2025/3/21

II-ий Передвеликодній концерт українських релігійних пісень

Знаближенням Великодніх свят українська громада Тіміського повіту зібралася 6 квітня у Будинку культури села Штюка, де відбувся II-ий Передвеликодній концерт українських релігійних пісень. Захід був організований Тіміською філією Союзу українців Румунії і зібрав понад 150 учасників різних конфесій з населених пунктів Тіміського повіту, де проживають етнічні українці. Дитячі колективи та церковні хори прославляли Бога, підкреслюючи єдність та культурне розмаїття громади.

У заході взяв участь і голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький, який підкреслив значущість концерту релігійної музики для української громади: «Такі заходи є дуже важливими, адже вони зближують нас і зміцнюють нашу віру в Бога. Я радий бачити, що все більше людей, особливо молоді люди, беруть участь у таких заходах, адже саме вони продовжуватимуть традиції та звичаї, які ми зберігаємо протягом століть. Я також радий, що такі заходи відбуваються в Штюці, одній з найактивніших місцевих громад Тіміського повіту, яка є прикладом співіснування між різними релігійними конфесіями, між більшістю і меншістю населення. Приємно, що Тіміська філія Союзу українців Румунії та місцева організація в Штюці зрозуміли важливість співпраці з місцевою адміністрацією, навчальними закладами та релігійними конфесіями в організації таких заходів.» Голову СУР у Штюці супроводжували Костел Іліє, Фабіан Попович та Андрея Мирза.

Після вітального слова очільниці Тіміської філії СУР Марії Сабо Кондрей до присутніх звернулися мер Штюки Василь Бежера, директор Штюцької школи Ніколає Бензар та голова Штюцької організації СУР Сорін Лавер. На заході також були присутні заступник селищного голови Андрій Богар, багато мешканців села та члени керівництва філії, в тому числі перші заступники голови Сорін Шпилька, Василь Дрозд, Міхаєла Бумбук та заступник голови Василь Шандор. Місцеві організації Тіміської філії СУР представили голова Драгомірештської організації Марія Бежера, голова Петроаса-Марської організації Мар'яна Кубаш, голова Бетхаузенської організації Василь Кондрей та представник молодіжної організації цієї філії СУР Габрієль Білан. На концерті також були присутні вчителі та директори шкіл, де вивчається українська мова, зокрема директорка Теоретичного ліцею ім. Юлії Хасдеу в Лугожі Анда Лунгу-Урсулеску та директорка Бирнської та Даровської шкіл Доріна Стан.

З-поміж колективів, які виступили на сцені згадаємо: дитячий колектив української православної церкви села Штюка, керівник Міоара Чинар, дитячий колектив п'ятидесятницької церкви села Дарова, керівник Марія Крішан, інструментальний колектив «Гармонія» церкви адвентистів сьомого дня села Бетхаузен, керівник пастор Йонел Влад, колектив «Молода надія» Теоретичного ліцею ім. Юлії Хасдеу м. Лугож, під керівництвом Габрієля Білана, гурт п'ятидесятницької церкви села Петроаса-Маре, під керівництвом Лідії Лабіч, хоровий колектив православної церкви міста Тімішоара, під керівництвом Олени Попович, хор п'ятидесятницької церкви «Філадельфія» села Штюка, під керівництвом Данієли Грездак, хор української православної церкви села Крічова. Концертну програму, присвячену Великодню, завершили солісти: Василь Білан – голос, Йонел Влад – труба, Маруся Попович – голос, Ніколета Грінь – скрипка та Ліза Ковальова з України.

Наприкінці II-го Передвеликоднього концерту українських релігійних пісень представники релігійних конфесій Костел Трандафір – пастор церкви адвентистів сьомого дня в Лугожі, Данієль Бежера – пастор п'ятидесятницької церкви «Філадельфія» в Штюці та Йонел Влад, пастор церкви адвентистів сьомого дня в Лугожі, подякували СУР за організацію цього чудового концерту і за надану підтримку.

Своєю чергою голова Тіміської філії СУР зазначила, що подібні заходи підкреслюють важливість збереження та популяризації релігійних традицій української громади, особливо під час Великодніх свят, коли віра, надія та солідарність гармонійно переплітаються в духовному житті віруючих. «Такі події наближають нас до Неба і Бога та зміцнюють культурну і духовну ідентичність етнічних українців, сприяючи спадкоємності цінностей і звичаїв, що передаються з покоління в покоління. Дякуємо Союзу українців Румунії за підтримку і бажаємо всім християнам мирних і світлих свят», – зазначила Марія Сабо Кондрей.

Підсніжник (Легенда)

Коли Ісус помер на хресті, сумувала вся природа. Земля дрижала, сонце затьмарилося, вітер віяв понад Голгофою. Довкола завмерло все життя. Трава зів'яла, квіти схилилися, пішов сніг, так що довкола хреста не було нічого зеленого.

Увечері прийшов Йосиф із Ари-матеї з Никодимом і зняли тіло Христове з хреста та поклали Його на коліна Богоматері, що плакала над Ним. Коли несли тіло Ісусове в місто, щоб там поховати, ішли за ним побожні жінки. Вони були дуже сумні, зникли всі їх надії та спомин про всі обітниці Христові – вони бачили тільки смерть і кінець. Ще раз прийдуть вони, щоб намастити пахощами тіло Христове, а потім уже не побачать Його, життя попливе, як пліло досі, – без потіхи, без миру, що тільки Він міг дати. Заплаканими очима споглядали жінки на засніжену гору та нарікали, що вже ніколи не буде весни і вже всі квіти загинули.

Марія, Мати Божа, чула всі ті жалі, і Її боліло, що жінки такі маловірні.

– Ні, – прошепотіла вона, – ні, мій Ісусе, це не кінець! Ти воскреснеш, я знаю це! Тільки хвилинка... тільки хвилинка...

А що жінки далі бідкалися, вона обернулася та сказала:

– Він воскресне та знову буде між нами, ви не повинні сумніватися. Ми ще втішатимемося, і Його Царство перетриває всі царства землі.

Жінки ж дивилися на неї зовсім безнадійно й говорили:

– Все вмерло, все вмерло! Ось уся гора під снігом.

Тоді Марія підняла долоню та зловила в неї одну сніжинку, що впала з неба. Вона дмухнула на неї, і щойно її віддих торкнувся сніжинки, стала сніжинка тендітною білою квіткою на зеленому бильці.

– Це знак Воскресіння, – сказала Божа Мати жінкам. – Зі снігу повсталала маленька квітка, а сніг – це ж смерть. Так треба нам вірити, що ваш Господь житиме, хоча тепер ви йдете за Ним, як за вмерлим.

І Марія спинилася та посадила білу квітку в землю, вкриту снігом. Там вона пустила корінці та прийнялася, і холод не шкодив їй.

Наш народ називає цю вчасну квітку «скорозростом», або «підсніжником». Вона оголошує світові й тепер, що нам у смутках не слід втрачати надію та що той, хто помер, воскресне, як воскрес Христос, своєю смертю смерть поборовши назавжди.

Іван КОВАЧ

ВІН ТУТ, ВІН ТАМ І ДНЕСЬ!..

*Зі всіх-усіх сторін,
зі всіх пекел, раїв
завіє стогін, він –
зі всіх раїв-країв.*

*Той стогін морить всіх,
які, немов врозріз,
шукають, як на гріх,
себе в собі і скрізь.*

*То ж стогнемо вовік
і тут, і там на блиск,
коли на шию – зирк! –
ляга́ шаблевий лиск.*

*Лягай, лягай ізнов,
шаблева доле, й тут,
де воля й без умов
шука себе з розпут...*

*Бо йде Христос до нас,
вертається з небес
у кожен, кожен час, –
Він тут, Він там і днесь!..*

*Серед небес-чудес
Він тут, Він там і днесь:*

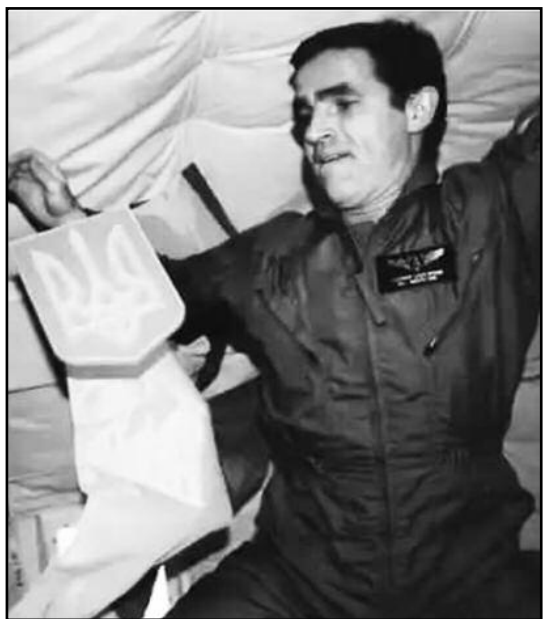
**Христос воскрес!
Воістину воскрес!**

12 КВІТНЯ – ДЕНЬ КОСМОНАВТИКИ

За роки незалежності прапор України тричі розгортали на орбіті Землі.

Першим це зробив Леонід Каденюк на борту американського БТКК „Колумбія” в 1997 році. Другою – американка українського походження Гайдемарі Стефанишин-Пайпер. Третьою людиною, яка розгорнула український прапор, став американський астронавт Рендольф Брезнік, син якого народився в Україні.

З іншого боку, єдиним румунським космонавтом є Думітру Прунаріу. 14 травня 1981 року він став першим румуном, який здійснив політ у космос, де провів 7 днів, 20 годин і 42 хвилини.

♦ С М О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

ВІТАЄМО ВСІХ НАШИХ ДІТЕЙ ТА УЧНІВ З ВЕЛИКИМ СВЯТОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ! БАЖАЄМО ВСІМ СМАЧНОЇ ПАСКИ!

Для кожного народу, для кожної особи Воскресіння Господнє – це радість, це торжество добра над злом!

Хоч у наш час святкування Великодня розділилося аж на три різні свята – Великдень православний, Великдень католицький і Великдень юдейський, які мають свої традиції і вірування, для всіх він приносить радість, сімейно згуртовує всіх, приносить для всіх добро і мир у душах.

Цього року наш Великдень припадає 20 квітня, коли ще і зима від нас не відійшла. А бідні лелеки вже повернулися, і їх зустріли заметілі, страшна зима. 19 березня – День повернення лелек (бузьків).

З Великоднем вас вітаємо! Бажаємо добра, радості, любові та миру!

**ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!**

(І.П.-К.)

З ВЕЛИКОДНІХ ЛЕГЕНД

Існує кілька легенд про те, чому Великдень називається так.

Одна з легенд говорить так:
«Великдень називається так то-

му, що в той час, коли Христос народився, сильно світило сонце і стояли такі довгі дні, що сьогоднішнім потрібно б аж сім скласти, щоб був один тодішній. Тоді, було, як зійде сонце в неділю вранці, то зайде аж у суботу ввечері. А як розп'яли Христа – дні поменшали. Тепер тільки царські ворота в церкві стоять навстіж сім днів...».

Після Воскресіння Христа в церкві не слід ставати на коліна, коли молимося!

**ІСУС ХРИСТОС
ЗДОРОВ'Я
ШЛЕ З НЕБЕС**

Хай мир у серці Вашому панує,
Хай ангел Божий щастя Вам дарує.
Ісус Христос здоров'я шле з небес,
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

2 квітня: Міжнародний день дитячої книги

Починаючи з 1967 року, з ініціативи і за рішенням Міжнародної ради з дитячої книги 2 квітня, в день народження великого казкаря Ганса Крістіана Андерсена, весь світ відзначає Міжнародний день дитячої книги.

Починаючи з 1956 р., Міжнародна премія ім. Ганса Крістіана Андерсена присуджується найкращому авторові дитячої книги. Найвищою і найпочеснішою з трьох премій-нагород вважається Золота медаль з профілем казкаря.

Писанка
сл. Анастасії Хімко
муз. О. Пенюк

Вже орудую кресельцем, —
Благослови, Боже,
І радіє моє серце,
Що вмію та й можу.

Приспів:
Нехай пташечки співають,
Розквітають квіти,
Христа-Бога прославляють
Дорослі і діти.

Обмін досвідом між педагогічними коледжами Сучави та Чернівців

У період з 19 по 21 лютого 2025 року, делегація учнів і вчителів Сучавського національного коледжу імені Міхая Емінеску здійснила поїздку до Чернівців. Ця зустріч стала важливою подією для обміну досвідом та зміцнення освітніх зв'язків між закладами-партнерами та відкрила нові можливості для професійного й культурного зростання учасників.

Захід ознаменувався підписанням домовленості про продовження ще на два роки Протоколу про співпрацю між Сучавським національним коледжем імені Міхая Емінеску, в особі директорки Сільвії-Коріни Нуцу, Педагогічним коледжем Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, в особі директорки Наталії Палій, та Сучавською філією Союзу українців Румунії (СУР), в особі голови філії Іліє Саучука. Партнерство передбачає проведення 10 культурно-освітніх та наукових заходів щороку, серед яких: взаємний обмін досвідом у Сучаві та Чернівцях, спільна участь у різних заходах таких як: Міжнародний фестиваль-конкурс «Соловейко Буковини», Міжнародна конференція «Майбутній вчитель – перші кроки до професійної діяльності» (організована у Чернівцях), Урочисте вишанування пам'яті українського поета Тараса Шевченка, Фестиваль українських колядок (організований СУР), літні школи, організовані на взаємній основі. Міжнародний проєкт «Студенти зараз – вчителі в процесі становлення» координують Дмитро Бачинський та Міхаела-Делія Мартиняк.

Протягом трьох днів, учні та вчителі з Сучави брали участь у різноманітних методичних заходах, майстер-класах і дискусіях спрямованих на покращення педагогічних навичок та ознайомлення з сучасними методами навчання. Особливо запам'ятався візит до престижного Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, який вразив своєю величчю, красою та історією. Делегація також мала можливість побачити театральну виставу Ярослава Гашика «Пригоди бравого вояка Швейка», поставлену на сцені Чернівецького академічного обласного театру ляльок.

В останній день візиту, разом зі студентами та викладачами приймаючого коледжу учасники оглянули місто Чернівці та відвідали Хотинську фортецю, історичну пам'ятку особливого значення.

Такий обмін досвідом є надзвичайно корисним. Викладачі отримали можливість обмінятися найкращими практиками у сфері викладан-

ня, ознайомитися з новітніми освітніми методиками та впровадити інноваційні підходи у своїй роботі. Обмін знаннями між викладачами сприяє впровадженню ефективніших методів навчання, що позитивно позначається на рівні підготовки учнів. Для учнів цей візит став можливістю познайомитися з традиціями та історією Чернівців, відчувати спільність культурного спадку та цінностей. Такі зустрічі сприяють налагодженню міцних міжнародних відносин у галузі освіти, що може призвести до довготривалої співпраці. Спілкування з однолітками з іншої країни допомогло нашим учням розширити світогляд, покращити комунікативні навички та знайти нові можливості для навчання.

Обмін досвідом між педагогічними коледжами Сучави та Чернівців є важливим кроком у зміцненні нашого освітнього партнерства. Такі заходи покращують навчальний процес й сприяють відкритого та професійно підготовленого покоління майбутніх педагогів.

Делія МАРТИНЯК

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – Василь КАПТАРУ

Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.